

Méhészeti Közlöny

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ-EGYLET SZAKKÖZLÖNYE.

MEGJELENIK MINDEN HÓ 1-ÉN.

A lap szellemi részét érdeklő közlemények a „Méhészeti Közlöny“ szerkesztőségéhez czimzendők:

Kolozsvár, Bástya-uteza, 9. szám.
Reclamatik-, hirdetésekre vonatkozó megkeresések *Wieder* József főtitkárhoz intézendők (Hosszu-utca 22.), a pénzküldemények: *Biró* Gyula egyleti pénztárnokhoz intézendők Kolozsvárt (Trencsin-tér 13. szám).

Rendes tagok 2 frt (4 korona), körítetők 1 frt (2 korona) tagsági díjért a „Méhészeti Közlöny“-t is kapják.

Hirdetés díja: garmond soronként 8 kr. (16 fillér). Egy egész oldal: 3 frt (6 korona). Fél oldal: 1 frt 50 kr. (3 korona). Egyleti tagok, éves és féléves hirdetőik 30% leengedésben részesülnek.

A kéziratokat nem adjuk vissza.

Föl Budapestre!

Egyletünk kiállítás rendező bizottsága átérezve a májusban Budapesten megnyíló nagy nemzeti ünnep, valamint az augusztusban megtartandó országos méhészeti kongresszus fontosságát: minden lehető elkövetett arranézve, hogy a méhész társak minél nagyobb számban jelenhessenek meg ott, a hol a nemzet gyülekezése lesz s minél többen résztvehessenek abban a tanácskozásban, mely hivatva lesz, hogy igen fontos méhészeti kérdésekben határozzon.

Ki ne vágynék oda, a hol a nemzet szive lüktetni fog s a hol egy nemzetnek ezer éves szorgalmas munkásságával elért kulturája lesz bemutatva?

Arra törekedtünk, hogy teljesezhessék a vágya annak is, a kinek a sors szükösen mérte ki az anyagi javakat.

A kiállítást rendező bizottság nyomatékos indokolását odafönn meghallgatták és megadták a módot arra, hogy a szükösebb anyagi viszonyok között levő méhész-egyleti tagok is megjelenhessenek ott, a hova minden igaz hazafi szive vágyik.

Az országos méhész kongresszust előkészítő bizottság egyebek mellett arra is kiterjesztette figyelmét, hogy a kövésbé jó anyagi viszonyok között élő méhész társak is résztvehessenek a kongressz-

szusban. Gondoskodott olcsó szállásokról, sikerült kieszközölnie, hogy a kongresszus tagjai mérsékelt vasuti jegy mellett utazhatnak, még pedig: I. kocsiosztályban 2-od osztályu, II. kocsiosztályban 3-ad osztályu és III. kocsiosztályban fél 2-od osztályu jeggyel; kieszközölte továbbá, hogy a kiállítási jegyet is kedvezményes árban kapják, a mennyiben 5 drb belépti jegyet 2 frt 50 kr. rendes ár helyett 1 forintért fognak kapni.

Felterjesztésünk folytán, Borszéky Soma min. osztálytanácsos, egyesületünk tagja és a magyar méhészet ügyének lelkes apostolától kaptuk előterjesztésünkre a következő választ:

Elszállásolási tudnivalók!

A Budapest fő- és székváros hatósága által berendezett *elszállásolási irodára* nézve.

Az „Erdélyrészi Méhészegylet kiállítási bizottságának“ kérelmére, az egyleti tagok elszállásolásáról a fővárosi hatóság »elszállásolási irodája« gondoskodik. (Budapesten IV. Rózsatér 7. szám.)

Ezen központi *elszállásolási irodának közvetítése* nemcsak a méhészegyleti tagok személyes jelentkezése, hanem levelezés útján, közvetlenül is igénybe vehető.

A budapesti keleti pályaudvarban és a nyugati pályaudvarban is fog ezen elszállásolási iroda *fiók-irodát* tartani, itt azonban csak a személyesen megjelenő tagok, a megérkezés idejében nyerhetnek lakást.

Azon méhészegyleti tag, a ki a fővárosi hatóság elszállásolási irodáját óhajtja igénybe venni, forduljon írásban, közvetlenül ezen központi elszállásolási irodához, Budapest, Rózsatér 7. szám; az e célra és mellékként ide csatolt megrendelési lapot* megfelelően kitöltve, jelölje meg pontosan nevét, foglalkozását, tartózkodási helyét, az utolsó postaállomást és írja be ezen nyomtatványba, hogy mekkora bér fizetése mellett milyen lakásra van szüksége, hogy ennek alapján neki a lakás utalványa előre megküldhető legyen.

Ilyen megrendelés költsége 30 kr.-ban állapított meg, melyből 20 kr. a válaszképen megküldendő utalványra és 10 kr. levél-

* A megrendelési lapot külön mellékletként csatoljuk lapunkhoz

(Szerk.)

dijra van számítva. Ezen 30 krt postabélyegegben, vagy postatalványnyal kell beküldeni.

Minden ilyen írásbeli megrendelésre a budapesti hatósági elszállásolási iroda az „*utalványt*“ azonnal megküldi; de viszont minden megrendelő tartozik az ide csatolt nyilatkozatot két tanu előtt aláírni, melyben arra kötelezi magát, hogy a lefoglalt lakás bérét még azon esetben is meg fogja fizetni, ha a kitűzött napokon a kiutalványozott lakást igénybe nem vehetné.

A megrendelést egy néhány nappal korábban kell ugyan megtenni; de semmi esetre sem kívánatos azt hónapokkal az előtt megtenni, mert ezzel a nyilvántartás szükségtelenül megnehezítenék.

A szobák ára a szerint változik, a miként valaki diszesebb berendezést, vagy több fekvő helyet óhajt lefoglalni.

Szobák kaphatók lesznek: szállodákban, magánházakban és a fővárosi iskoláknak e célra átalakított helyiségeiben.

A naponkénti árak 50 kr.-tól fölfelé, a megrendelési igényeknek megfelelő arányban emelkednek. Kaphatók: egy, két, vagy több fekvő helylyel berendezett szobák; sőt a méhészegyleti tagok *tömeges elszállásolása* is megrendelhető, mely célra nagyobb termekben, a fülke rendszer szerint berendezendő egyes ágyhelyek is lefoglalhatók.

A kiállítási tárgyak beszállítása és csomagolása.

(Tájékoztatás.)

A kiállítási tárgyak *f. évi márczius 15. és április 15-ike közötti* időben szállítandók a kiállítás területére.

Ehhez képest oly időben adandók át az illető szállítási vállalatnak (vasút, hajózás), hogy a mondott határidőn belől érkezzenek Budapestre.

Hosszabb rendezkedést, szerelést, alapozást, felállítást igénylő tárgyak, vagy ezekhez tartozó anyagok beszállítása már február hó 1-én megkezdhető.

A tárgyak csomagolása nagy gonddal, megfelelő csomagolási mód és szilárd anyag alkalmazásával eszközözendő.

Lehetőséghezképest erős faládák használandók, melyek fedele csavarszegekkel zárandó le.

Egy csomagba, vagy ládába csak egy kiállítónak egy csoportba tartozó tárgyai helyezhetők el.

Kivételt képeznek a gyűjteményes kiállítások tárgyai.

Minden ládába, csomagba 2 árújegyzék teendő. A ládánál az árújegyzék a ládafödél belső részére szegezendő. A jegyzékelésre az igazgatóság által beküldött nyomtatvány használata kötelező.

Be nem csomagolható avagy csomagolás nélkül beszállított tárgyak árjegyzékai postán küldetnek be az igazgatóságnak.

A csomag oldalán, a ládák oldalán és födelén ragcédulák alkalmazandók.

A ragcédulákat a kellő számban a kiállítás igazgatósága szolgáltatja. A ragcédulák alkalmazása feltétlenül kötelező.

A ragcédulán kiteendő a kiállító neve, a feladási állomás, a csomagok darab- és sorszáma.

A ragcédulák megóvására a ládák léccelkkel szegezendők körül.

A kiállítási tárgyak elszállítása a kiállítás igazgatóságával levélben közlendő. Ez értesítésben előadandó, mely állomáson és mely napon adattak fel a tárgyak.

A vasúton, hajóval beszállított tárgyak a rendes fuvarlevelekkel adandók fel.

A fuvarlevél mellé semmiféle igazolvány nem kell. Elég, ha a fuvarlevélben a tárgyak »kiállítási tárgyaknak« minősítettnek és »Budapest-Kiállítás« állomásra czimeztetnek.

A tárgyak gyorsárúként is feladhatók, de postán is küldhetők.

A küldemény vitelbére a feladási állomáson azon időleges díjszabás díjtételei alapján egyenlitendő ki, melyet a m. kir. államasutak az összes érdekelt vasutak és hajózási vállalatokkal egyetértőleg a kiállításra rendelt és onnét visszaküldendő tárgyakra vonatkozólag kibocsátottak és mely minden vasuti és hajózási állomáson betekinthető.

A díjtáblázatok tételeiben a kezelési illeték, a törvényes szállítási adó, az esetleges hidvám, pótilleték is már bennfoglaltatik.

A »Budapest-Kiállítás« állomásra feladott kiállítási tárgyak után Budapest fő- és székvárosa kövezetvámdíjat nem szed.

Bérmentetlenül vagy utánvétellel terhelve kiállítási tárgyak egyáltalán nem adhatók fel.

A fuvarlevélen szállítási értéknek bevallása nincsen megengedve. Útirányt előírni nem szabad.

A postán továbbított küldemények után a rendes postaszállítási díjak lesznek fizetendők.

A »Budapest-Kiállítás« állomásra érkezett tárgyakat a kiállítás szállítója továbbítja rendeltetési helyükre, az illető csarnokba. A szállítmányozásért a kiállítás országos bizottságának elnöke által jóváhagyott díjszabás alapján felszámított költségeket a kiállítás igazgatósága fizeti ki a szállítónak és a költséggel megterheli a kiállító számláját.

Az igazgatóság azonnal értesíti a kiállítót tárgyainak beérkezéséről

Ezen ügyre vonatkozó további felvilágosításokkal a kiállítás kerületi és helyi bizottságai, nemkülönbén a kiállítás igazgatósága készséggel szolgál.

Minden kiállítónak fontos érdeke, hogy tárgyai minél előbb, de a kitűzött határidőben okvetlen beérkezzenek, mert csak így biztosíthatja az idejében való installatit, a rendes átvételt és kezelést.

Budapesten, 1896. január hó 21-én.

**Az ezredéves országos kiállítás
igazgatósága.**

Mesterséges méhlegelők.

Közleg a várva várt tavasz, várjuk a természet újraébredését, a növények megifjodását s ez alkalmat megragadva, tisztelt méhésztársaimat oly »valamire« figyelmeztetem, a mitől tulajdonképen a méhészkedés eredménye függ; ez a valami pedig a méhlegelő. A természettől oly gazdagon megáldott hazánkban nagyon sok oly vidék van, hol a természetadta növények virágjai dúsan eltartják méheinket. Itt vannak a tavaszi gyümölcsfák, majd az akác, hárs stb., ősszel meg a hajdina, nem is tekintve a kereskedelmi növényeket, mint a milyenek a repcze, mák stb., szóval bővében vagyunk.

Vannak azonban oly vidékek is, a hol kizárólagosan csak tavaszi, nyári vagy őszi hordás van; itt azután azon kell lennie az élelmes méhésznek, hogy méhlegelőt teremtsen kedveseinek úgy,

azon módon, a hogy kitelik tőle. A ki a méhészet mellett gazdálkodással is foglalkozik, az könnyen segíthet magán, annál is inkább, mivel a mézelő növények nemcsak tetemes, gazdag hordást biztosítanak, hanem jelentékeny takarmányt is szolgáltatnak, tehát kétfelől is használnak. Ez volna a méhlegelő szaporításának egyik módja.

De továbbá elő kellene azt segíteni alkalmas fák, cserjék ültetése által is, a mire most kezdődik a legalkalmasabb idő.

E jelen sorokban azon utakat akarom megmutatni, melyeken haladva, még azon méhész is gondoskodhatik alkalmas méhlegelőkről, a kinek nem állanak nagy területek rendelkezésére. Mindenekelőtt előre bocsájtom, hogy kerti virágokból, dísznövényekből méhlegelőt soha sem hozhatunk létre; megesisik ugyan, hogy egy-egy torkoskodó méhecske azokra is rászáll, de hordást absolute nem adnak. Beszámítható hordást csak ott várhatunk, hol egy, a mézelésre alkalmas növény nagyobb területen *tömegesen* fordul elő. S hogy ezen kitűzött célt elérhessük, egy kis fáradságot, utána-járást nem szabad sajnálnunk, e kis fáradság dús kamatot hozand.

Egyik főmézelő hazai növény a tisztes fű (*Stachis recta*), mely különösen Magyarország déli részein, aratás után, rendkívül nagy mennyiségben található és *meseszerűen* mézel. Méze tiszta fehér, jó zamatu és bátran lehet mondani, hogy közvetlen az ákáczméz után következik.

A tisztes fű az ajakosak közé tartozik, alacsony növény s nyártól késő őszig folyton virágzik. Aratás után a tarlón található, így esetleg gabona közé elvetve, nem okoz semmi kárt; de mézelő haszna mellett igen kedves legelő a lábas jószágnak is. A tisztes fű fekete, televényes földben igen szépen diszlik; de sárga agyagos talajban is láttam már diszleni, s a méhek mindenütt nagyon látogatják. E növényt magnyerés céljából kora tavasszal egy kerti ágyba kellene vetni, jövőre pedig alkalmas helyeken a nyert magot, séta alkalmával, itt is, ott is egy keveset, mert úgyis el fog szaporodni, kell elhinteni.

Házi kertemben 2 éve csupán kísérletnek egyetlen egy növényt hagytam s tavaly már körülbelül 3□ ölnyi területen a legszebb plánták fejlődtek; így lehetne igen könnyű módon igenczélyszerű méhlegelőt teremteni.

Egy másik, szintén ily célra alkalmas növény a kigyó szisz (*Echium plantagineum*) és a kerti borágó (*Borago officinalis*), melyek szintén igen hálásak. Az előbbit bizonyára mindenki ismeri, utak szélén mindenütt található, a másik meg egy szép kék virágú, folyton virágzó növény, s a méhek mindkettőt szüntelen látogatják. Ha ezt pl. a kertben nagyobb területen vetnők el, nem kellene más, mint virágzás után visszavágni, mire virágjai újra fognak fejlődni. Ugy ezek, mint az első, egyszer valahol elvetve, folyton tovább szaporodik.

Ilyen mézelő növény továbbá a »*Phacelia tanacetifolia*», mely Amerikából hozatott be és nagyon mézel. Sok vidéken tettek már kísérletet vele s mindenütt a legszebb eredményt érték el. Földbirtokosok bükkönnyel vegyesen vetik s mint takarmányt használják. A *Phaceliát* czélszerű tavasszal here közt is vetni, mivel a herének nem árt, azt nem nyomja el és máskülönb is, mint gyorsan fejlődő növény, a herének csakhamar helyet enged, mely ugyis az árnyékot szereti. Ha márcziustól júniusig többször vetjük, úgy a méheknek egész évre biztos hordást teremthetünk.

Az előbbiekhez hasonlóképen vetve, önmagától is szaporodik.

A *Phacelia* mellett méltó helyet foglal a bibor here (*Trifolium incomatum*), mely szintén Amerikából származik és a külföldi méhészek teljes elismerését vívta ki; szintén kitünő takarmányt szolgáltat és homokos földdei is beéri.

E két utóbbi növény valóban megérdemelné, hogy hazánk méhészei is kísérleteket tegyenek velök, mert csak akkor várhatunk a méhektől hasznot, ha mi is oda iparkodunk hatni, hogy a méhegész tőlünk kitelhető módon minden tekintetben gyarapodjék.

Gallovieh István,

a „Szétteljesítő Méhész“ szerkesztője.

Több röpnnyilás egy kaptáron.

A régi elnevezés hívei meg fogják bocsájtani, hogy e közlemény címében nem követem. A *röpnnyukat* nem tartom helyes elnevezésnek; a *röpnnyülő lyukat* még kevésbé; mert az a nyilás, a melyet a kasra, kaptárra alkalmazunk a méhek közlekedése céljából, nem *lyuk* és még kevésbé olyan *lyuk*, a melyik *röpnnyül*.

E rövid megjegyzés után áttérek arra a kérdésre, hogy helyes-e, avagy szükséges-e a kaptárokat több röpnnyilással látni el?

Ez a kérdés egykor a magyar szaklapokban is megbeszélés tárgya volt. Többen védelmezték, de voltak ellenesei is. De talán idő előtt napirendre tértek a kérdés felett.

A külföldi szakközlönyök még mindig felszinen tartják e kérdést s legutóbb az »Ill. B. Zt.«-ban I. M. Roth, ösmert nevű méhészt emel szót a több röpnyilas védelmére. Szerinte helyes és előnyös, ha a költő-kamrába vezető nyíláson kívül még a mézkamrát is ellátjuk olyannal.

A két nyilas védelmére felhozott argumentumok általában egyezők és a következőkben összpontosulnak: 1. Jó hordás idején a könnyebb közlekedés könnyíti a méh-forgalmat is. 2. Meleg időben megtörténhetik a kívánatos légsere, mi nemcsak a népnek válik előnyére, de befolyásolja a sejtekbe hordott méz gyorsabb besűrődését is. 3. Szükség esetén anyanevelésre lehet használni a mézkamrát, a mi arra a célra igenalkalmas. 4. A mézkamra legalkalmasabb hely az anyanevelés kitelelésére, minthogy a költő-kamrában eltelelt család melegíti a mézkamrát. 5. A mézkamrában nevelt, avagy oda helyezett anyaneveléssel bármikor anyásíthatunk, mert a két család egy szagu s így, az elválasztó-deszka eltávolításával az anyásítás, az anya legkisebb veszélyeztetése nélkül végbemegy s e mellett minden időben, gyorsan eszközölhetjük.

E sorok írója is hive a két röpnyilas rendszernek; de csak szakértő kezekben, *kellő óvatosság mellett* alkalmazva lehet előnyös. A felső röpnyilas csak a főhordás idején tartandó nyitva (kivéven azt az esetet, ha anyanevelésre van felhasználva a mézkamra), különben a rabló méhek megtámadhatják a kaptárt s legkönnyebben célzott érnék a mézkamránál, a honnan a méhek egy része a főhordás után lehuzódik. E mellett még arra is figyelnie kell a méhészt, hogy főhordás idején, ha a közbejött rossz időjárás miatt szünetel a mézelés, a mézkamra röpnyilasát azonnal szükítse meg s ilyenkor a pergetést szüntesse be, a rablás kikerülése céljából, de azért is szükséges a röpnyilas szükítése, mert a bár csak rövidebb ideig tartó hideg időben (mire különösen a magasabban fekvő vidékeken gyakran van példa), a két röpnyilas következtében támadt nagyobb légsere következtében a fiasítás is ki lehet téve a meg-hülés veszélyének.

Arra a kérdésre, hogy a mézkamrában hova alkalmazzuk a röpnyilást? tapasztalatom alapján azt felelhetem, hogy a mézkamra elválasztó-deszka felületével egy vonalban.

Simay L. Tivadar.

A rablásról.

A »M. Közlöny« hasábjain már több helyes utasítás jelent meg arranézve, hogy miként akadályozhatjuk meg a méhesben a rablást és miként segíthetünk a bajon, ha már az megvan?

Nem akarom ismételní a már többször elmondottakat; de szükségesnek tartom némely, e tárgyban tett tapasztalomat köz-zétenni.

Tapasztalati tény, hogy az erős és rendben levő családokat csak a legkritkább esetben támadják meg a rablók és leginkább abban az esetben, ha a rabló és rablott család egy szagu, vagy ha a nép nem földi a lépeket.

Az előbbi esetrél, egy alkalommal kitünő szolgálatot tett a mosusz (pézsmá). A rablott családot eltávolítottam a méhesből, pinczébe vittem és egy fél szemernyi mosuszt tettem a kaptár aljára. Reggelre az egész család mosusz szagu lett és a rablókat könnyen felösmerve, erélyesen visszaüzték, ugy, hogy megszünt a rablás.

Egy más alkalommal a megtámadott családot helyén hagyva, a röpnyilás elzárása mellett újból rendeztem. Csak annyi keretet hagytam a kaptárban, a mennyit a nép telyesen földött. Vala-mennyi mézes lépet a felső sorba helyeztem, és a röpnyilás mellé akasztottam egy fiasításos lépet. E mivelet végeztével megnyitot-tam a röpnyilást. Örömmel tapasztaltam, hogy a támadás estére megszűnt, minck okát csak abban kereshetjük, hogy a röpnyilás mögé helyezett fiasításos lépet tömötten lepték el a méhek s azok sorakoztak a támadók ellen.

Még azt is tapasztaltam, hogy akkor, mikor nagyobb a lég-nyomás: hajlandóbbak a méhek a rablásra. Ilyenkor tehát nagyobb figyelemmel legyen a méhész, de mindenkor meg kell tartani a szabályt, hogy nappal ne étessünk, mézet vagy mézes lépet ne hagyjunk szabadon, a hol a méhek hozzáférhetnek.

K. D.

Két méhesalád és egy közös mézkamra.

A »M. K.« januári számában van ismertette és különböző módon kommentálva ez a sajátságos tünet a méhek életében. Alfonsus szerint ez az eset Dánia méheseiben gyakori.

Nem lesz minden érdekesség nélkül tudnunk, hogy Észak-Amerikában, ahol Langstroth-féle kaptárakkal méhészkednek, hogy oldották meg a kérdést. J. A. Golden a következőleg írja le eljárását az Am. Bee Journal ez idei 5-ik számában.

Kaptárja fészket (mely 14 hüvelyk belső méretű, 1 anyahüvelyk = 25·39977 mm.) ketté osztja s a választó közfalra alól 6 hüvelyk átmérőjű kerek lyukat vág s ezt sűrű sodronyhálójával zárja el. Ezen át a két család egyszaguvá lesz. A 2 röplyuk a kaptár két ellenkező oldalán van. Ezt a két fészket rendes úton benépesíti, pl. két rajjal s két-három nap múlva fölbocsátja mindkettőt a mézkamrába. Így is teleli be őket s mint írja, eddigelő (január 7 ig) 2° Fahr (0° Fahr = 17·78° C.) hideg időben nagyon jól tartják magok

Ily módon mindkét család felényi helyre lévén összeszorítva, az anya a rendelkezésére álló sejteket mindig bepetézi. Mivel ennek következtében a fészekben nem raktározhatnak mézet s mert a méztérben hely e célra elég van, sokkal több mézet gyűjtenek, mint az egy anyás családok s nem igen rajzanak.

„A mézbesűrítés kérdéséhez.”

E cím alatt egy hegyes tollal, de tompa emlékezettel írt cikk jelent meg a »Méhészeti Közlöny«-nek tegnap vett f. é. 2-ik számában, mely derült égből megeredt zápor módjára lepett meg, nem a Méh. Közl.-ben eddig szokatlan hangjával, sem pedig nekem ellentmondó tartalmával, hanem, mert oly férfit nevével találtam a cikk alatt, a kire, mint szaktanura, inunkámban is hivatkozom, annak, a ma már nem csupán általam vallott nézetnek igazolására, hogy a méz elpárologás útján, a kaptárban sűrűsödik be.

Kétszer is megnéztem, nem csalódom-e? de a Méhészeti lapokban egy évtized előtt közöttünk lefolyt éles vitákból előttem már ismeretes hang és stylus is a mellett tanuskodott, hogy nem a nyomda kóboldja üzi velem dévaj játékát.

Nosza hamar! felütöttem munkámat az illető helyen, a hol a jegyzetek sorában a többi között ezt találtam: ugyanigy báró Ambrózy Béla is, a Magyar Méh 1883. évf. 4. l.

Lehetetlen, gondoltam magamban, hogy a ki régen letette a méhészetből az érettségit (hogy minő eredménnyel, az nem ide tartozik) és már az 1870-es években mint méhészeti író szerepelt, ily merőben ellentmondjon önmagának, hát ha tévesen hivatkoztam rá?

Felütvén azonban a »Magyar Méh« 1883. évi folyamát, a hivatkozott lapon csakugyan szóról szóra, még a styláris hibákat is megtartva, ezt találtam:

»A virágok kelyheiben találató édes folyadék azonos a ccl-lakban behordott mézzel, ennél fogva az a méhek gyomrában *semmi-féle változáson át nem megy*, miről leginkább akkor győződhetünk meg, ha méheinket póttakarmánnyal, vagy festett czukros vízzel tartjuk, mely ép azon minőségben találjuk meg, mint a melyben a méheknek feltaláltuk, az egyetlen változás abban áll, hogy zavaros méz vagy czukros víz átlátszó tisztává válik. *A méznek feles viz-tartalma a kaptár benső hűfoka folytán elpárolog*, miért is a sűrűség tekintetében itt megváltozik» stb.*

Irva vannak pedig ezek nem valami ephemer jelentőségű hírlapi cikkekben, hanem a báró úrnak egy »Az okszerű méhészet« czimen a Magyar Méh-ben részletesebben közölt nagyobb munkája LVII. §-ban.

Ehhez az ellentmondáshoz semmi kommentárt nem fűzök, sőt fel is mentem magamat minden vitatkozás alól, mert hisz a cikk-író úr ugyanazt vallja, vagy legalább vallotta még csak nemrég is, a mit én állítottam, tehát nem is lehet az valami absurdum. Vagy csakugyan az volna? Csupán három irányu megjegyzésem, illetve kérésem van. Az első a t. olvasó közönséghez.

A báro úr cikkében azt mondja, hogy az általam proponált kísérlet »páratlan a maga nemében.«

* Nehogy pedig valaki kételkedjék a dologban, tisztelettel kérem a t. szerkesztőséget, méltóztassék ezt a Magyar Méh eredeti szövegével összehasonlítani s az idézet helyességét itt hitelesíteni.

Az idézett rész, a „Magyar Méh“ 1883. évfolyama 1. szában „Okszerű méhészet“ czim alatt Br. Ambrózy Béla neve alatt megjelent cikkből szóról-szóra van idézve (4. lap, 3. bekezdés).

(Szerk.)

Ezt, — kérem tisztelettel — ne méltóztassanak komolyan venni, mert e kísérletet megtették már igen sokan, én magam is, legujabban pedig Schönfeld, a német birodalomnak Dzierzon után legnagyobb méhismertője.

Szándékom volt e kísérletet részletesen ismertető 3 lapnyi cikket a *Bienenzeitung*-ból lefordítani és egész terjedelmében közölni; minthogy azonban »A méh és világa« 2-ik kötetének sajtó alá rendezésével el vagyok foglalva, legyen ezuttal elegendő azt csak eredményében röviden közölnöm.

Az eredmény pedig az volt, hogy dr. Planta — a ki a méz vegyi vizsgálatát foganatosította — a méhek elől sodronyszöveggel védett mézben 8 nap múlva csak 270%, vízzel talált többet, mint abban, a melyhez ez idő alatt szabadon hozzáférhettek, sőt a melyet talán át is helyeztek a méhek.

E különbséget pedig oly csekélyesnek és oly természetes okokból magyarázhatónak találja a tudós tanár, hogy azzal rekeszti be az általa és Schönfeld által aláírt cikket, hogy nézete szerint a méz csakugyan elpárolgás útján sűrűsödik be.*

Hogy erről a cikkíró úr nem vett tudomást, vagy talán ezt is elfelejtette, — arról én természetesen nem tehetek. Második kéréssem az erdélyrészi méhészegyletbe intézve az, hogy ha az egyesület méheivel csakugyan nem sikerülne az általam proponált kísérlet, sziveskedjék a báró úr alázatos kéréséhez képest az ő banátusi méheiből néhány családot hozatni; ezekkel okvetetlenül sikerülni fog az, mert, legalább én, sehogy sem tudom magammal elhitetni, hogy egy, másokat tanító méhészeti író, 1883-ig, vagyis addig, a míg nagyban üzte a méhészetet, következetesen abban a tévedésben lehetett volna, hogy a méz elpárolgás útján sűrűsödik be és csak akkor győződött meg az ellenkezőről, midőn más nemű elfoglaltságai miatt ugyszólván fel is hagyott a méhészettel.

Befejezésül a cikkíró úrhoz is néhány szót. Munkámban ugyan már legalább 16 éve úgy van tárgyalva a mézképződés, hogy besűrűsése elpárolgás útján történik; minthogy azonban a cikkíró

* L. B. Z. 1892 39—42. l.

Ha időm engedi azonban, mégis lefordítom a cikket és beküldöm a *Méh. Közlönynek*; hadd okuljon belőle Péter is, Pál is, — akarom mondani János is, Samu is.

úr jóval megelőzőtt annak nyilvánosságra hozatalával: szerénységgem tiltja, hogy rám pazarolt megtisztelő elismeréseit elfogadjam, tisztelettel kérem tehát, méltóztassék azokat, az őt megillető prioritás alapján önmagának revindicálni.

A mi engemet illet: nem tulajdonítva semmi fontosságot cikkíró úr váltakozó nézeteinek, továbbra is föntartom meggyőződésemet, abban a biztos reményben, hogy ez a most nálunk oly hevesen oppugnált nézet előbb-utóbb diadalra fog jutni.

A t. olvasó közönségre bizva annak elbírálását, hogy melyikünk huzta a rövidebbet, tisztelettel vagyok

Inám, febr. 7. 1896.

Sötér Kálmán.

A méz besüritése.

A »Méhészeti Közlöny« folyó évi 1. számában Sötér úr által felajánlott azon kívánságnak engedve, hogy a kísérlet megtörténteig véleményemnek további bizonyítását függőben tartsam, a vitatkozást részemről végkép befejezni óhajtom.* Nemcsak azért, mert felette hosszas voltam és még hosszasan volnék kénytelen fejtegetni nézetemet, hogy minden oldalról tiszta világításban tüntethessem olvasóim elé a S. úr nézetével szemben, a mi olvasóimra nézve felette fárasztóvá válnék, de azért is, mert az újabb tagokra nézve ez évi folytatás érthetetlen lenne.

Mínthogy a méz süritésével kapcsolatosan a méhek életéből sok más kérdés tisztázása is felmerült, melyek nemcsak elméletileg, de a gyakorlati méhészetre is fontosak: elhatároztam, hogy idővel, a méhészeti lapok szerkesztőinek becses engedelmével, mint önálló cikkeket közlöm, természetesen kerülve minden személyi kérdést.**

Sötér úrnak felajánlott kísérletét, mint bizonyítékot azon módon nem fogadhatom el; azért, mert eredményében nem lenne feltétlenül csálthatatlan. A mennyiben kísérletezéssel a valószínűséget megközelítőleg célzt érhetünk, egy más kísérletet ajánlok.

* Miután egyletünk hozzájárul, hogy a vitás kérdés kísérlet alapján döntessék el és az egyleti méhtelegen ez év folyamán különböző kísérleteket fog tenni, elfogadva első sorban a Sötér Kálmán részéről ajánlott módot — a vitatkozást magunk részéről is befejezettnek nyilvánítjuk. (Szerk.)¹

** Készségesen fogunk helyet adni becses közleményének. (Szerk.)

Választassék ki egyetlen méhcsalád, mely népességben gazdag, fiasítása bővön van. Szedessék el összes mézkészlete a fiasításokig. A költő-ürbe, a fiasításokon hátul, helyeztessék 2 keret üres lép. Egy keret üres lép töltsék meg hig cukoroldattal, sodronyszövettel körülzárva, helyeztessék a mézkamarába és ugyanakkor helyeztessék oda 6 keret üres lép is a méhek által hozzáférhetőleg. Most már mind a költő-ür, mind a mézkamara ablakait a lépekgig toljuk és minden lehető nyílást az ablakoknál letapasztunk, hogy teljesen légmentesek legyenek az oldalról. Csupán a költő-ür ablakánál, az aljdeszkánál, a feltoló deszkácskánál és a rőpnyilásnál hagyunk szabadjárást a méheknek. A feltoló deszkácskánál azért, hogy az ajtó és ablak közötti ürből hordatjuk fel ugyanazon híg-ságu cukorszörpet, mint a milyent megelőzőleg sodronyszövettel a mézkamrába helyezettünk. A felhordatást mindaddig folytatjuk, míg a mézkamrában minden keret meglesz a méhek által töltve. Ekkor kiszedjük a mézkamarából a kereteket és megvizsgáljuk az eredményt. A sodronyszövettel elzárt keret méze fogja mutatni azt, hogy mire képes a kaptárbeli levegő a cukoroldat sűrítésére és mézzé változtatására; a többi keretek méze pedig bizonyítani fogja azt, hogy mire képesek a méhek mind a cukoroldat mézzé változtatásában, mind sűrítésében.

Sötér úr ugyan nem ismeri el, hogy a méhek nemcsak mézhordók, de egyszersmind mézcsinálók is, azonban félig-meddig elismeri, hogy a nektár és cukros víz mézzé változtatásában némi részük van, hogy ezen oldalról ez alkalommal kérdés se keletkezzék: csupán csak azt vizsgáljuk meg, mennyiben járulnak a méhek és mennyiben a kaptárbeli levegő a méz sűrítéséhez? Ezért kísérletezésünkhöz vegyünk tiszta mézet, ugyamnyi, vagy akár kétannyi vízzel higitva: járjunk el vele úgy, mint fennebb el volt mondva.

Sötér úrnak ezen kísérletek ellen nem lehet kifogása, mert a sodronyszövettel ellátott méz vizének a levegő általi elpárologtatásra jóval több ideje lesz, mint a méhek által azután felhordott méz vizének. De én biztosítom Sötér urat, hogy a legutolsó nap hordott keret méze is a felül berendezett mézkamrában jóval sűrűbb lesz, mint a sodronyszövettel elzárt méz; azaz a méhek által hordott méz a felső mézkamrában minden keretben tökéletesen sűrített méz lesz. Ha valaki egy kaptárban még tökéletesen be

nem süritett mézet akar találni, azt csak a fiasítások között, vagy azoknak közvetlen közelében találhatja, a hordó méhek általi első lerakásban. Az ajánlott kísérletezés alkalmával a vizsgálódó arról is meg fog győződni, hogy a felül berendezett méz kamrában bizony mind fiatal méhek dolgoznak. Nem is szükséges az, hogy megkülönböztetésért olasz anyának fiatalabb nemzedéke legyen a honi méhekénél ugyanazon kaptárban, mert a gyakorlott méhész az egy fajtájukban is azonnal felismeri a fiatalokat.

A sodronyszövettel elzárt keretméznek még azon előnye is meglesz a többiek felett, hogy a levegő nagyobb területen érintkezhetik vele, míg a többieket a méhek sűrűn lepik el és levegőnek nagy részét kizárják a méztől. Hanem azért a sodronyszövettel elzárt méz, ha véletlen meg nem erjed és ki nem foly a sejtekből, süritetlen marad, míg a többi tökéletesen besüritve lesz.

Ezen kísérleteket nemcsak Kolozsváron, de mindenütt, minden méhész megteheti július hó végéig. Akkor kérem t. méhésztársaimat, sziveskedjenek az eredményről a szerkesztőséget röviden értesíteni*, ki lesz szives részrehajlatlanul a többség tapasztalatait közölni.

Csiki János.

Szemle.

Bálint Sándor Dr., jeles tudósunk, lapunk belmunkatársa vállalkozott, hogy lapunk minden számában ismertetni fogja a külföldi szaklapok figyelemreméltóbb közleményeit, azokat, melyekből tanulságot vonhatnak, vagy tapasztalataikat gyarapíthatják hazánk méhészei is.

Hogy a kívánt célt elérhessük, egyletünk megrendelte a legelőkelőbb szakközlönyöket s így bizvást remélhetjük, hogy új rovatunk teljes mértékben ki fogja elégíteni az igényeket.

* * *

△ Mig mi jó mézelő — de saját hibájukon kívül honi, még csak nem is talián — növényeinket elhanyagoljuk s holmi *Asclepias*, meg *Sophora Japonica* stb.-it akarunk minden áron meghonosítani, addig az amerikai méhészek helyes tapintattal nem igyekeznek idegen, kétes becsü mézet adó, növényeket bevinni, hanem a páratlanul

* Magunk részéről is kérjük t. méhésztársainkat, hogy a kísérlet eredményéről annak idejében sziveskedjenek értesíteni.

(*Szerk.*)

keliemes zamatu mézet adó szerény növényeket (jó nagy részök a jó takarmányt is adó »Pillangós viráguk« közé tartozik) karolják föl. Egyikét a legfontosabbnak ismerteti képben is az „*American Bee Journal*“ (36. évf. 24. lap, 1896), a *Melilotus alba*-t, Desr.-t, Fehér mézkerepet. Mint a közel jövő elsőrangú mézelő növényét, melynek »méze a legfinomabb, úgy zamat, mint szín és küleme tekintetében.«

Nálunk, Simonkai és Fuss adatai szerint, a fehér *Melilotus* elég gyakori. Közönségesen ismert sárga virágu, rokona a »Somkóró« (*Melilotus officinalis* Derv.). Ha a gazdák takarmánynak kezdenék használni (mert kitűnő takarmánynak tartják), a méhészetnek saját hasznuk mellett, önkéntelenül is nagy segítségére volnának.

Atalantában (Ga.) decemberben tartott internacionális kongressuson Fr. Benton a jó mézelő s egyszersmind jó takarmányt adó növényekről értekezve, a következőleg osztályozta őket: elsőrendű a *Medicago sativa* (kék csigacsó, luczerna); másodrendű a *Melilotus alba*, harmadrendűek az *Onobrychis sativa* (varju-borsó), *Trifolium hybridum* (svéd lóhere), *Trifolium repens* (fehérvirágu lóhere), *Hedysarum coronarium* (koronás baltaczim) és a *Trifolium incarnatum*, (az angolok olasz lóherének vagy biborvörös virágu lóherének nevezik; negyedrendűek: *Ornithopus sativa* (ornitopusz), *Vigna sinensis*, *Lespedeza striata*, *Vicia villosa*; ötödrendűek: *Trifolium arvense*, *Polygonum sachalinense*, *Ulex europaeus*.)

Viszonyaink között a három első osztály bir különösebb érdekekkel ránk nézve, mint a melyek nagyobb mérvű termesztése gazdaságilag is igen jövedelmező volna minden valószínűség szerint. Frank Coverdale a svéd lóheréről azt írja, hogy mint mézelő- és takarmánynövény, nála leginkább bevált az összes ilyen neműek között, mert nemcsak a méhek gyűjthetnek belőle bőven kitűnő minőségű mézet, hanem a szarvasmarha minden más takarmánynál jobban szereti. (*Am. Bee Journal* 96. 3- és 5-ik szám.)

* * * California, ugy látszik, nemcsak arannyal, de mézzel is bőven megáldott ország. Prof. A. J. Cook az »*American Bee Journal*« ez idei első számában valóságos lelkesedés hangján ír az ottani méhészeti viszonyokról. Lehet is, mert pl. Dél-Californiában alig van az évnek néhány olyan napja, mikor egész nap fűtni kell, viszont alig néhány héten át van kellemetlen hőség. Narancs virág-

zik februártól júniusig, a földi eper egész éven át (fővirágzás ideje májustól novemberig), a szeder (hamvas, gyalog), májustól szeptemberig, a cseresznye és szilvafákkal egyidőben, citrom az egész évad alatt, körte és alma a téli hónapokban, vagyis szeptembertől márcziusig stb. stb.

A californiai méhésznek a be-, át- és kiteelés nem okoz gondot. Rosz mézelő év átlag minden 5—6-ik, a mikor is az általános szárazság miatt még ennivalójukat is alig gyűjtik meg a méhek. Ilyen években kitűnő szolgálatot tesznek a lóhere különböző fajai.

A dús virány és »mezőny« következtében előttünk szokatlanul sok családot tarthatnak aránylag kis legelőn s ezek igen sok mézet gyűjtenek. Pl. nagyobb méhesekben 200—300 s még több család is van egy telepen s minden család átlag 100—150 font mézet gyűjt évente. (Így amerikai font körülbelől 453 grm.) Nagy bajuk az erősen lenyomott árak, a mi a méhészet szervezetlenségének következménye. Fontja 3, 4¹/₂ cent az elsőrendű méznek.

(=) Hogy teljesen igazolatlan az a sajtóságos állítás, mintha a méhek gyárak, malmok stb. közelében a nagy zaj és a föld dübörgése miatt nem tenyésznek jól, már többen bebizonyították. Ezuttal csupán két ekklatáns példát jegyziünk ide az »American Bee Journal« ez évi januári és februári számaiból. Chippeva Fallsban (Wis.) A. Morgan-nak 50—100 családból álló telepe már 7 év óta a legjobban tartja magát, pedig 125 lábnyira van a vasuttól, holott vonatok igen sűrűn közlekednek éjjel-nappal. Télen sem észlelt háborgást a méheknél a vonatok okozta földrezgés, dübörgés miatt.

A következő még érdekesebb esetben E. B. Huffmannak (Homer, Minnesota állam) a méhek téli telepe 15 lábnyira van egy mellék- és 30 lábnyira egy fővonalától, melyen félóránként közlekednek a vonatok. A vonatok elmenetele után többször megfigyelte a kasokban a méhek viselkedését, de minden a legnagyobb rendben és csendben volt. Nem vettek tudomást a nagy zaj-zakatáról.

(Igen jól illusztrálják ezek az esetek Csiki János [korondi] úrnak azon állítását, hogy a méhek értelmes, gondolkozó állatok lévén, könnyen megszokják a rájuk nézve ártalmatlan zajt, lármát, habár az a talajnak, melyen kaptárjuk áll, többszöri rezgésével jár is.)

* * Az anyaméh 3000-et is petézhetik egy nap alatt, de nem mindennap. Hogyan oszlik meg a petézés egy éven át, arra nézve közöl Palestinában 1891-ben tett érdekes feljegyzéseket Ph. J. Baldensperger (a Gleaning ut. az American Bee Journal).

A család január 1-én körülbelől 10.000 tagból állott.

	Napi átlaga	Összesen
A petézés jan. 1-től 20-ig.	100	2.000
20-tól febr. 7-ig	666	11.988
febr. 7-től márcz. 3-ig	700	16.800
márcz. 3-tól 18-ig	2.333	34.995
márcz. 18-tól april 10-ig	2.600	57.200
april 10-től május 21-ig	1.000	40.000
május 21-től jun. 17-ig	2.111	56.997
jun. 17-től julius 10-ig	2.277	50.094.
julius 10-től aug. 3-ig	1.250	30.000
aug. 3-tól 29-ig	460	10.960
aug. 29-től szept. 13-ig	200	4.000
szept. 13-tól okt. 14-ig	115	3.000
okt. 14-től nov. 11-ig	35	1.000
nov. 11-től decz. 10-ig	28	1.000
decz. 10-től 31-ig	0	0
Összesen		320.034

A szezon végén volt körülbelől 20.000 tagja a családnak. Egy napra csik (365 napot véve egy évre) 76 pete, vagy a mézelő idényt véve tekintetbe, márczius 3-tól auguszt. 3-ig 1.760 tojás. A család nem rajzott s az évad végén szinte akkora volt, mint kezdetén, tehát háromszázezer méh kelt ki s pusztult el. 180 font mézet adott.

Hogyan és hány fokig lehet a mézet hevíteni zamatja veszélyeztetése nélkül? R. L. Taylor saját szerkezetű edényben, vízfürdőben melegítette a mézet. A jegeszes mézzel telt lépet rakta az edénybe s lassan 145° Fahr. (62.78° C) való hevítés után a méz nagy része folyékonyvá vált, a viasz is kezdett olvadni, próbát véve belőle, tovább hevítette 165 Fahr. (73.89° C.) a mikor ugy a méz, mint a viasz megolvadt, ebből is tett félre próbát, ugyszintén 180° Fahr. (82.22° C.) és 200° Fahr. (93.23° C.) hevítéskor is. Az első próbán nem észlelt semmi változást sem szín, sem zamat-

ban, ez és a következő (165^a-ra hevitett) között nem nagy a különbség. 165 Fahr. felül gyorsan romlik ugy szine, mint zamata (American Bee Journal. Vol. 36, p. 36—37.)

□ A méhészet Szerbiában. A méhészet és gyümölcészet érdekeinek előmozdítására társulat alakult. Telepjök mintegy 200 Dzierzon-kaptárból áll. Darabja 2 dollár 25 cent. (1 dollár=2 frt 36 kr.) A méh az *Apis mellifica* egy fajtája; valamivel karcsubb a törzsalaknál és szokatlanul szelid. Az *Apis ligustica* eddigelő nem vált be. A kipergetett mézet Ausztriából szállított üvegekben (1/2, 1 és 2 fontos) bocsátják áruba. Egy font méz ára körülbelől 17 cent (1 cent=2 1/3 kr.). A viasznak fontja körülbelől 30 cent.

Szerbiában eddigelő számbavehető műméhészet nem volt. A parasztok sárral tapasztott vessző- és szalmakasokban méhészkednek. A társulat célja a méhészkedő parasztokat olcsó Dzierzonféle és átmeneti szalmakaptárral ellátni.

Méhészeti törvény megalkotásán is dolgoznak már (American Bee Journal 1896. p. 41.).

* * *

A német, osztrák és magyar méhészek XL. vándorgyűléséből. F. W. Vogel a mézelő méh fajtáinak eredetét fejtegette.

Az Európában, Afrikában és Ázsiában (Keleti India és a Szunda szigetek kivételével) előjövő mézelő méhek mind egy és ugyanazon fajhoz (*Apis mellifica* tartoznak. A keresztezési kísérletek, pl. az *Apis dorsataval* nem vezettek tényleges eredményre.

Rassz (fajta) alatt előadó egy fajnak mindazon egyéneit érti, melyek egymással utódokat képesek létrehozni, de a typustól (törzsalak) jellegző tulajdonságokban (nagyság, szín stb.) különböznek és ezen saját jellegeiket mindaddig megtartják, míg csak egymás között szaporodnak tovább.

A mézelő méh törzsalakjának a német méhet (*Apis nordica*) tartja. Rassznak az egyptomit, a ciprusit és italiait.

A különböző fajtáknál felsorolt jellegző tulajdonságok, mint szelidség, ingerlékenység, rajzási hajlam stb. nem állandó jellegek, mert más és más környezetben (más és másféle minőségű vidékeken) gyorsan változnak. Be van bizonyítva, pl. hogy a németek Heidebiene-jenek híres rajzási hajlandósága is megváltozik, ha a honítól eltérő jellegű vidékre viszik.

Megemliti az egyiptomi méhvel végzett keresztezési és meghonosítási kísérleteket, melyekből azt következteti, hogy ez elsőrendű rasszok: német méh és egyiptomi méh már történelem előtti időkben léteztek. A történelmi idők kezdetén azonban már a most létező fajták mind megvoltak.

Weygandt arról értekezett, hogy ellenőrizhetjük a királynő párosodását, bizonyos, kiválasztott herékkel. E célra a Köhler eljárását ajánlja. Tartsuk anyanevelőben a kiválasztott királynőt és heréket a pinczében s délután 5 órakor (mikor a szabadban lévő családok heréi már nem járnak) bocsássuk őket útjukra. A királynő a legtöbb esetben a közösülési jegygyel tér vissza. Az amerikaiak e célra való igen nagy, tágas helyiségekben bocsátják ki a kiválasztott királynőt és heréket. (L'Apicoltore, Milano, Anno 29. p. 13—14.)

A méhesből.

Márcziusban már a méhesben is fontos teendői vannak a méhésznek. Ebben a hóban elmulasztott teendő pótolhatatlan hátrányokkal járhat, esetleg egyes méhcsaládok pusztulását eredményezheti.

Márcziusban rendszeren megtörténik a tisztalási kiröpülés s ezzel a családok hozzá is látnak háztartásuk rendezéséhez, tisztogatáshoz s a melyik család rendben van: abban a fiasítás is, megfelelő arányban előre halad.

Első teendője a méhésznek, hogy verőfényes napon figyelemmel kísérje családjait. A melyik családnál nincs előjáték: ott bizonyosra vehetjük, hogy valami baj van. Az ilyen családok átvizsgálását nem kell halasztani. Az átvizsgálás, szükség esetén megtörténhetik már 9 (R.) fok melegben is.

Ha az átvizsgáláskor azt tapasztaljuk, hogy a család meganyátlanodott: azonnal egyesíteni kell más családdal, vagy tartalék-anyával meganyásítani. Az anyátlan családot semmi szín alatt nem szabad tűrni a méhesben, mert rablás támad, minck a káros következményei elmaradhatlanok.

Gyakori eset, hogy a baj oka *vérhas*. Semmit sem könnyebb felismerni, mint ezt a betegséget, A lépcek vörösés-barna ürülékkel vannak berondítva s a röpdeszkán, a kas oldalán is ott látjuk a

nyomát. A mint a kaptárt kinyitjuk, vagy a kasat megemeljük, már a kellemetlen szag elárulja a baj jelenlétét. Az ilyen családban sok a lehullott méh és azok is be vannak rondítva. E baj esetén szintén halaszthatatlan a segítség, minek egyetlen czélszerű módja, hogy ingó szerkezetű kasnál adjunk friss lép-épitményt, megfelelő mézzel. Jó szolgálatot tesz, ha kevés *kreolinnal* vegyítik, $\frac{1}{3}$ -résznyi vízzel hígított mézet adunk lépre öntve és meleg állapotban. Paraszt kasnál ugyanczt az eljárást ajánlom. Egy gramm kreolin elég két decziliter hígított mézhez. Paraszt kasnál új épitményt nem adhatunk, ezért ott az összerondított üres lépeket minél jobban meg kell metszeni.

Még a rendes átvizsgálás előtt ki kell takaritanunk a kaptárból, kasokból a télen elhullott méheket és egyéb hulladékot.

A rendes átvizsgálás legtöbb helyen áprilban szokott ugyan megtörténni, azonban, ha még márcziusban végezhetjük, csak előnyére van a családnak. Ez pedig megtörténhetik, ha legalába 14 fok (R.) meleg van. Zárt méhesben még 12 fok melegnél is. Átvizsgáláskor ugy rendezzük a család épitményét, hogy aztán később ne kelljen bolygatnunk; vagyis: lássuk el annyi munkás méh sejtü üres léppel, szükség esetén mézzel is, a mennyi egy jó időre elég. Méz hiányában, a szükségből való etetéssel segítünk a bajon. Szükségből etetésnél nagyobb adagban adjuk a mézet, $\frac{1}{3}$ — $\frac{1}{4}$ vízzel hígítva. A haszonra való etetés áprilisi teendő lesz.

Azt se feledje a méhés, hogy márcziusban rendesen fogyatékan van a méh-kenyér s hogy ekkor a szabad természetben vagy épen nem, vagy elégtelen mennyiséget találnak a méhek, annak hiánya miatt pedig a család visszamarad.

Ezen a hiányon segíthetünk a *liszt-etetéssel*.

Már többször említve volt e lapokban is a liszt-etetés előnye. Én egyetlen évben sem mulasztom el s ugyanczt ajánlom minden méhésztársamnak. Kora tavaszon egy kevés liszt többet segít, mint a méz. Akgassuk ki a méhes elé, esőtől ment helyre, finom, kissé (zsemlepirosra) megpörkölt liszttel behintett lépeket. Erre a célra kitünő szolgálatot tesz a herelép. Öröm nézni, hogy mily szaporán rakják meg a méhek kis kosárkáikat liszttel s a melyeknek sürgős a munkája, belefetreng a lisztbe, egészen fehéren kerül be a kasba, hol aztán szépen raktározzák a szapora zsákmányt. Még kedvesebb a csemege, ha egy kevés paprikát is keverünk a liszt közé.

Hogy a főzet tökéletes legyen, *sórol* se feledkezzünk meg. Ki nem tapasztalta, hogy a gérés helyeket és azokat, a hol ammoniak tartalmu anyagok vannak, kiváltképen tavasszal, nagyon sűrűn látogatják a méhck. A fiasítás táplálá-ához van szükségük nátrium tartalmu anyagokra. És elég tökéletes a méhek laboratoriuma arra, hogy a sóból és ammoniak tartalmu anyagokból kieszedje azt, a mire szüksége van. Némely vidéken messze kell menni a méhnek, hogy megtalálja a sót. Egy kevés sós vízzel sok munkától kiméljük meg munkásainkat s bőven visszafizetik gondoskodásunkat azzal, hogy a megtakarított időt háztartásuk rendezésére, gyarapítására fordítják.

Nálam a méhes előtt van márczius, április havában a liszt, sós víz és friss kutviz; utóbbiak vályukban, apróra vagdalt hulladék dugókkal behintve a víz felületét, hogy a méhek bele ne fullanak. A vizes edényeket mindaddig ott hagyom, míg a fiasításban tart.

Még van a kezdő méhészekhez egy tanácsom. Az, hogy a ki méhet akar vásárolni, az márczius vagy április hóban tegye, miután a tisztulási kiröpülés megtörtént. Most legkönnyebben tisztában lehet a méhész a felől, hogy mit vásárol. A paraszt kasnál is könnyebb az átvizsgálás. Önként következik, hogy annak *alkalmas* időben kell történni. A paraszt kasból kaptárba való áttelepítés is most legkönnyebb, mert a lépek üresek és a keretekbe bevágás gyorsan és minden nehézség nélkül megtörténhetik; fekete építményü családot ne vásároljunk, valamint olyat se, a melynek girbe-görbe, szabálytalan az építménye.

Nem tudom eléggé ajánlani, hogy mielőtt méhet vásároltunk volna, alaposan járjon végére a méhész, hogy vajjon azon a vidéken, a honnan a méhet vásárolni szándékozik, nem volt-e ragadós méhbetegség, mely esetben onnan semmi szín alatt méhet ne vásároljon. A jóállást minden esetben tanácsos kikötni.

J. Juhos Márton

Vegyések.

— *A milleniumi méhészeti kiállítás.* Már csak rövid idő választ el attól a nagy naptól, melyen az ezredéves országos kiállítás meg fog nyilni. A kik a kiállításra bejelentettek, használják föl ezt az időt arra, hogy készítsék elé a kiállítási tárgyakat, hogy azok a

kitűzött határidőre pontosan felküldhetőek legyenek. A tárgyak felküldése márczius 15-től ápril 15-ig kell, hogy megtörténjék, a minden bejelentőnek megküldött, de lapunk jelen számában is közölt tájékoztató u:mutatása szerint. Meg vagyunk győződve, hogy a bejelentések megtételénél, a hazafias cél lebegett az illetők szeme előtt s így felesleges, hogy most figyelmeztessük az illetőket a bejelentett kiállítási tárgyak felküldésére. Ismételjük, hogy a méhészeti csoportban kiállítók *semmi térdíjt sem fizetnek*. A vasuti szállításnál 25% kedvezmény biztosított, mire nézve külön igazolvány nem szükséges, mert a mérsékelt díj mellettiállítás iránt külön intézkedés tétetett.

— **A kiállítási tárgyak felküldése, csomagolása.** Lapunk jelen számában közöljük a kiállítási igazgatóság részéről kiadott »tájékoztatót«. Ezzel kapcsolatosan tudomására adjuk a bejelentőknek, hogy egyesületünk elnöksége előterjesztése következtében az igazgatóság arról értesíti egyletünket, hogy több kiállító, tárgyát egy ládába is csomagolhatja, de akként elkülönítve, hogy a kicsomagolásnál rögtön eldönthető legyen, hogy az egyes tárgyak melyik kiállító neve alatt állítandók ki, továbbá: minden kiállító részére külön árjegyzék helyeztessék a ládába.

— **A „Méh és Világa“** II. kötete megjelenése idejéről többfelől intéztek kérdést egyletünk elnökségéhez. Értesítjük az érdeklődőket, hogy a munka második kötete már csaknem teljesen rendezve van sajtó alá és így, az ezredéves kiállításon mind a két kötet hirdetni fogja a magyar méhészet dicsőségét.

— **Magyarország méhészete történetéből.** Egyletünknek, a Magyarország méhészete történetéhez szükséges adatok összegyűjtése iránti törekvése már eddig is szép eredményre vezetett. Egy igen érdekes adatot küldött a bártfai polgármester, az ottani városi levéltárból, mely azt bizonyítja, hogy már a 17-ik században tudták, hogy a méhek lefüstölésével a gyümölcsöző tőke vész el s több helyen a méhek elpusztítását szigoru rendelettel igyekeztek megakadályozni. A közlött adat szerint 1569-ben, Bártfa külvárosában lakó Mutteranna nevü polgárnőt »máglyán élve égették el« azért, mert egy köpü méheit megsemmisítette és a köpüből a mézet kivette.

— **A „M. Közlöny“ és a külföld.** Lapunkat a külföld is kezdi figyelemmel kísérni. Az olasz »Agricoltore« czimü szaklap februáriusi

számában *Dubini* A. dr. ismerteti *Bálint* Sándor dr. kiváló tudósunknak a »M. Közlöny« mult évi áprilisi számában megjelent, a »méhek életéről« című cikkéből, a méhtetvekre vonatkozó részt, melyben Bálint kézzelfoghatólag bebizonyította, hogy a méhtetű a méh asztaltársa s ezzel, ebben a kérdésben eddig uralkodott homályt eloszlatta.

— **Chloroformal elkábitott méhek.** Az »Imkerschule« közlése szerint Korndörfer, mittelbachi gyógyszerész méhészt, a méhek elkábitására és a felzúdult családok csilapítására *chloroformot* használ. Nehány évvel ezelőtt Dr. *Máthé* D. kolozsvári orvos közreműködése mellett egyletünk telepén is tettünk kísérleteket úgy a chloroformal, valamint a hatásában ahhoz hasonló *kéjgázzal* (Lustgas). Mind a kettőtől elkábultak a méhek és mint csillapító szerek is hatásosoknak bizonyultak, de ugyanazon család a harmadik, negyedik kísérlet után népeességében feltűnően megapadt. Ez a körülmény azt bizonyítja, hogy eme kábitó szerek *ártanak* a méheknek. E mellett mindkét szer alkalmazása nemcsak kezelési nehézségekkel jár, hanem költséges is.

— **Nem akar jegeczedni a méz.** A »L' Apiculteur« a miatt panaszol, hogy a mult évi méz (Franciaországban) nem akar jegeczedni. A tavalyi méz folyékony maradt, a mi ott ritkán szokott ott megtörténni. Ennek okát, a közlő, mult évi nedves időjárásra vezeti vissza, mert, tudvalevőleg a méz hygroskopikus s e tulajdonságánál fogva annyi vizet vont magába a légköri nedvességből, hogy a miatt folyékony maradt.

— **Hogyan lehet gond nélkül megélni?** Ennek a nehéz problémának a megoldása csak a nagy tőkéek szerencés tulajdonosainak nem okoz fejtörést. Most azonban megnyílt az út a szegény ember előtt is. Megmutatta pedig azt *Rónay* Lajos szállás-gyoroki méhészt, a ki hirdeti, hogy »gond nélkül« megélhet, a ki megvásárolja az ő »szabadalmazott« méhkaptárat, a mely darabonként 20–30 frt jövedelmet ad évente; a kaptár pedig csak potom 5 frt 50 kr. Hát ezek a csodakaptárak bizonyosan *maguktól mézelnek*, nem kell azokba méh sem, mert nem a méhészt szorgalma és értelmes munkája hozza meg a jövedelmet, hanem maga a kas. Jó lesz azonban előbb meggyőződni, ha vajjon ez a kaptár csakugyan oly annyira páratlan, mint a minő páratlan annak reklamája.

Budapest fő- és székváros hatóságának elszállásolási irodájához

Budapesten,
(IV., Rózsatér 7. szám.)

Kérek részemre 1896-ik évi hó . . . tól 1896-ik évi
. hó . . . napjáig használandó szobát fekvő helyet
 $\frac{\text{földszinten}}{\text{. . . emeleten}}$ naponkinti . . . frt . . . krajczár árban biztosítani.

A 30 kr. megrendelési díjt $\frac{\text{postabélyegeken}}{\text{postautalvánnyal}}$ küldöm.

. 896 hó . . .

a lakást megrendelő *neve, állása.*

tartózkodási hely, *utolsó posta.*

Kötelező nyilatkozat.

A fentebbi sorokban megrendelt szoba bérét még azon eset-
ben is kötelezem magam megfizetni, ha azt a megjelölt időben el
nem foglalhatnám.

Kelt 896 hó . . .

.
tanu.

.
méhész-egyleti tag aláírása.

.
tanu.

